

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 บทสรุป

จากการศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาโดยการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจไทยและการเมืองที่ผ่านมาได้ก่อให้เกิดความไม่สมดุลในโครงสร้าง จากผลการศึกษาทั้งงานโครงสร้างทางเศรษฐกิจและโครงสร้างทางการเมืองพบว่า

1. โครงสร้างและความไม่สมดุลที่เกิดขึ้นทั้งโครงสร้างทางเศรษฐกิจและโครงสร้างทางการเมือง โดยที่

ก. โครงสร้างทางเศรษฐกิจแบ่งเป็น

-โครงสร้างทางการค้าระหว่างประเทศ มีตัวแปรได้แก่ มูลค่าสินค้าส่งออกและมูลค่านำเข้า ซึ่งความไม่สมดุลเป็นผลจากการขาดดุลการค้า แสดงผลจากความแตกต่างของมูลค่าการส่งออกและการนำเข้า โดยก่อนปีพ.ศ.2486 การค้าระหว่างประเทศได้เปรียบดุลการค้า แต่หลังจากปีพ.ศ. 2486 เป็นต้นมาการค้าระหว่างประเทศเสียเปรียบดุลการค้า และแนวโน้มที่จะเสียเปรียบดุลการค้ามากขึ้นเรื่อยๆ

-โครงสร้างงบประมาณ มีตัวแปรได้แก่ รายรับ รายจ่าย การลงทุนของรัฐบาล ซึ่งความไม่สมดุลเป็นจากการขาดดุลงบประมาณ แสดงผลจากความแตกต่างของจำนวนเงินรายรับและรายจ่ายรวม ดุลงบประมาณส่วนใหญ่นับจากปีพ.ศ.2446 เป็นต้นมาจะขาดดุลงบประมาณแต่เป็นการขาดดุลในระดับต่ำ เนื่องจากก่อนปีพ.ศ.2475 การปกครองประเทศเป็นการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ที่มีพระมหากษัตริย์ พระมหากษัตริย์จะทรงรักษาดุลงบประมาณให้อยู่ในลักษณะที่

มีเสถียรภาพ เพื่อเป็นการสะสมทุนและอำนาจทางการเงิน แต่หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ปีพ.ศ. 2475 เป็นต้นมาการปกครองได้เปลี่ยนแปลงเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตย ท้าให้ แผนนโยบายของรัฐบาลเริ่มเปลี่ยนแปลงไป โดยให้ความสำคัญในการลงทุนมากขึ้น โดยเฉพาะ การลงทุนในปัจจัยด้านพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ท้าให้ดุลงบประมาณเริ่มที่จะขาดดุลเพิ่มมากขึ้น โดยจะเห็นได้อย่างชัดเจนในปีพ.ศ. 2493 ที่รัฐได้ลงทุนในกิจการรัฐวิสาหกิจ และในปีพ.ศ. 2504 รัฐได้ประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ซึ่งเป็นการเน้นการลงทุนในปัจจัยพื้นฐานเพื่อกระตุ้น ให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจการการลงทุนมากขึ้น แผนก่อนสิ้นแผนพัฒนาฉบับที่ 1 ในปี พ.ศ. 2508-2509 งบประมาณการลงทุนมีผลขาดดุลมากขึ้น จนถึงปีพ.ศ. 2530 แต่นับจากปีพ.ศ. 2530 เป็นต้นมา ดุลงบประมาณมีค่าเกินดุล อันเป็นผลมาจากการที่รัฐมีประสิทธิผลการเก็บรายได้ ที่ดีขึ้นและด้านการลงทุนรัฐจะให้สัมปทานแก่เอกชนทั้งในและนอกประเทศในการลงทุนกิจการที่ต้อง ใช้เงินลงทุนมาก จะเห็นได้ว่าก่อนปีพ.ศ. 2531 ดุลงบประมาณมีความไม่สมดุลที่เกิดขึ้นในด้านลบ ส่วนหลังปีพ.ศ. 2530 ดุลงบประมาณมีความไม่สมดุลในด้านบวก

- โครงสร้างการผลิต มีตัวแปรได้แก่ มูลค่าสินค้าเกษตรกรรมและมูลค่าสินค้า อุตสาหกรรม ซึ่งความไม่สมดุลเป็นผลจากสัดส่วนความแตกต่างของภาคการผลิตทั้งสองโดยสัดส่วน ของภาคเกษตรกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศนับตั้งแต่ปีพ.ศ. 2501 ลดลงตามลำดับ ส่วน สัดส่วนของภาคอุตสาหกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศนับตั้งแต่ปีพ.ศ. 2501 เพิ่มขึ้นตาม ลำดับ ท้าให้ขาดความสมดุลในภาคการผลิตทั้งสอง จะเห็นได้ว่าสัดส่วนของภาคการผลิตทั้งสอง เท่ากันในปีพ.ศ. 2526 และหลังจากปีพ.ศ. 2526 สัดส่วนของภาคการผลิตทั้งสองมีความสัมพันธ์กัน ทางลบ เนื่องจากนโยบายของรัฐบาลที่เน้นการส่งเสริมภาคอุตสาหกรรมมากกว่าภาคเกษตรกรรม ดังนั้นถ้าสัดส่วนของภาคการผลิตทั้งมีความแตกต่างกันมากจะมีผลท้าให้โครงสร้างการผลิตมีความไม่ สมดุลกันมากขึ้น และมีผลต่อเนื่องไปสู่โครงสร้างอื่น อันได้แก่ โครงสร้างประชากรและแรงงาน โครงสร้างการกระจายรายได้ โครงสร้างของเมืองและชนบท โดยประชากรที่ไร้แรงงานและได้ เคลื่อนย้ายจากภาคเกษตรกรรมมาสู่ภาคอุตสาหกรรมในเขตเมือง เนื่องจากแรงจูงใจในเรื่องค่าจ้างที่สูงกว่า ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างทางการผลิต โครงสร้างประชากรและแรงงาน โครงสร้างการกระจายรายได้ โครงสร้างทางของเมืองและชนบท จึงมีความสัมพันธ์ที่เป็นผลต่อ เนื่องกัน

-โครงสร้างการออมและการลงทุน มีตัวแปรได้แก่ จำนวนการออมและจำนวนการลงทุน ซึ่งความไม่สมดุลเป็นผลมาจากความแตกต่างของจำนวนของการออมและการลงทุน การลงทุนที่เกิดขึ้นภายในประเทศเป็นการนำเงินออมภายในประเทศมาลงทุน แต่ในปัจจุบันจำนวนการลงทุนที่เกิดขึ้นต้องใช้จ่ายเงินลงทุนที่มาก ทำให้จำนวนเงินออมไม่เพียงพอ จึงเกิดความไม่สมดุลของการออมและการลงทุน จะเห็นได้จากข้อมูลตั้งแต่ปีพ.ศ.2518 เป็นต้นมา

เพราะฉะนั้น จะเห็นได้ว่าเศรษฐกิจไทยมีความไม่สมดุลทางโครงสร้างเศรษฐกิจอยู่แล้ว ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นในพฤติกรรมของคลื่นยาว

ข. โครงสร้างทางการเมือง การเปลี่ยนแปลงการปกครองในปีพ.ศ.2475 ทำให้โครงสร้างทางการเมืองเริ่มมีความสำคัญต่อการบริหารประเทศเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะโครงสร้างทางการเมืองที่มีระบบราชการทหารและอดีตนายทหารหรือพลเรือน เป็นนายกรัฐมนตรี ความไม่สมดุลเป็นผลจากการที่มีระบบราชการทหารหรืออดีตนายทหาร ได้เป็นนายกรัฐมนตรีมีระยะเวลาการบริหารประเทศยาวนานกว่าพลเรือนเป็นนายกรัฐมนตรีที่มาจากพลเรือน โดยเป็นผลจากการปฏิบัติ รัฐประหารของระบบราชการทหาร ซึ่งความเป็นจริงการปกครองประเทศในระบอบประชาธิปไตยโดยผู้บริหารประเทศควรมาจากการเลือกตั้ง มิใช่มาจากการปฏิบัติหรือรัฐประหาร ซึ่งจะเห็นได้ว่าในช่วง 60 ปีของการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีการปฏิบัติ หรือรัฐประหารเกิดขึ้นถึง 10 ครั้ง การกบฏหรือเตรียมการกบฏถึง 10 ครั้ง และการปราบปรามประชาชนถึง 3 ครั้ง แต่เมื่อรวมระยะเวลาที่รัฐบาลมาจากพลเรือนปกครองประเทศประมาณ 7 ปี 9 เดือน มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 1.31 ของระยะเวลาที่ประเทศปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย

2. ความไม่สมดุลของโครงสร้างทางเศรษฐกิจ เมื่อนำค่าความไม่สมดุลที่เกิดจากโครงสร้างการค้าระหว่างประเทศ โครงสร้างงบประมาณ โครงสร้างการผลิต โครงสร้างการออมและการลงทุน มาหาความสัมพันธ์โดยการหาอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยเคลื่อนที่ 3 ปี จะได้ความสัมพันธ์ในลักษณะที่เป็นคลื่นยาวได้ จึงจะนำไปเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและการเมืองได้

3. ความสัมพันธ์ของความไม่สมดุลทางโครงสร้างเศรษฐกิจและโครงสร้างการเมือง ที่แสดงโดยพฤติกรรมของคลื่นยาว จะพบว่า

ก. ช่วงที่ค่าความไม่สมดุลมีค่าสูงหรือต่ำ และแสดงค่าบวกหรือลบ คลื่นยาวของโครงสร้างทางเศรษฐกิจจะมีการปรับตัวสูงหรือต่ำ โดยถ้าค่าความไม่สมดุลสูงในค่าบวก จะอยู่ในช่วงที่คลื่นยาวมีการปรับตัวสูง ส่วนค่าความไม่สมดุลต่ำมีค่าลบ จะอยู่ในช่วงที่คลื่นยาวมีการปรับตัวต่ำลง

ข. ความสัมพันธ์ของพฤติกรรมคลื่นยาวที่มีการปรับตัวสูงหรือต่ำลง หรือมีความผันผวนในช่วงระยะเวลาหนึ่งเป็นอย่างมาก จะแสดงให้เห็นในรูปของวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและทางการเมือง ได้แก่ วิกฤตการณ์ข้าวปีพ.ศ.2463 วิกฤตการณ์การเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศเมื่อปีพ.ศ.2475 วิกฤตการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ.2516 วิกฤตการณ์ 17-31 พฤษภาคม พ.ศ.2535

ค. การเกิดขึ้นของวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจจะมีผลต่อเนื่องไปสู่การเกิดวิกฤตการณ์ทางการเมือง ดังจะเห็นได้จาก การเกิดวิกฤตการณ์ข้าวปีพ.ศ.2463 ทำให้รัฐบาลขาดแคลนเงินทุนและการถดถอยของเศรษฐกิจโลกปีพ.ศ.2472 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปีพ.ศ.2475

การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจและทางการเมืองที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่าการปรับปัจจัยภายในโครงสร้างอย่างใดอย่างหนึ่งย่อมที่จะมีผลต่อโครงสร้างโดยรวม ซึ่งจะนำไปสู่ความไม่สมดุลที่เกิดขึ้นในโครงสร้างทางเศรษฐกิจและทางการเมือง ความไม่สมดุลของโครงสร้างเศรษฐกิจไทย สามารถที่จะทำให้เกิดคลื่นยาวทางเศรษฐกิจได้ โดยการอาศัยความสัมพันธ์ของความไม่สมดุลของโครงสร้างต่างๆ วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและวิกฤตการณ์ทางการเมืองเป็นผลมาจากความไม่สมดุลทางโครงสร้าง คลื่นยาวที่เกิดจากความไม่สมดุลของโครงสร้างเศรษฐกิจไทย สามารถที่จะอธิบายวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและวิกฤตการณ์ทางการเมืองได้ วิกฤตการณ์ทางการเมืองมีส่วนในการทำให้เกิดจุดเปลี่ยนในคลื่นยาว และวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจจะมีส่วนในการกระตุ้นให้เกิดวิกฤตการณ์ทางการเมือง

6.2 ข้อเสนอแนะ

จากความสำเร็จในการพัฒนาโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศไทย เมื่อทราบถึงช่วงระยะเวลาหรือขั้นตอนที่ผ่านมาของการพัฒนาแล้ว จะพบว่ายังมีปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้การพัฒนาโครงสร้างการพัฒนาทางเศรษฐกิจและการเมืองเปลี่ยนแปลงไปที่จะนำไปสู่ความไม่สมดุลทางโครงสร้างย่อมสามารถที่จะพัฒนาโครงสร้างส่วนนั้นให้มีความเหมาะสม เพื่อลดช่องว่างระหว่างความไม่สมดุลของปัจจัยหรือตัวแปรได้ แต่เนื่องจากการโครงสร้างทางเศรษฐกิจและโครงสร้างทางการเมือง เป็นโครงสร้างที่ใหญ่มากประกอบด้วยปัจจัยหรือตัวแปรมากมาย ทั้งยังได้รับอิทธิพลจากปัจจัยภายนอกประเทศ การศึกษาจึงควรเลือกเฉพาะปัจจัยหรือตัวแปรที่สำคัญ ส่วนการศึกษาโดยอาศัยคลื่นยาวจำเป็นต้องใช้ข้อมูลที่ค่อนข้างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาที่ยาวนานไม่ต่ำกว่า 50 ปี ดังนั้นในการศึกษาจึงควรพิจารณาถึงข้อมูลที่มาศึกษาด้วย หรืออาจใช้วิธีการศึกษาเป็นช่วงของระยะเวลา เนื่องจากในแต่ละช่วงเวลาความไม่สมดุลที่เกิดขึ้นมีความแตกต่างกันในแต่ละปัจจัย และการที่ประเทศจะพัฒนาไปสู่ความเจริญทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง จำเป็นต้องลดความไม่สมดุลของโครงสร้างเศรษฐกิจและการเมืองให้ลดน้อยลงไป โดยรัฐบาลควรมีนโยบายที่แน่นอน เพื่อลดช่องว่างระหว่างความไม่สมดุลทางทั้งโครงสร้างทางเศรษฐกิจและทางการเมือง นอกจากนี้ความเหมาะสมของการพัฒนาโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศ จำเป็นต้องอาศัยโครงสร้างการเมืองที่มั่นคง เพื่อรองรับต่อเนื่องของนโยบายของรัฐบาล และมีส่วนสนับสนุนโครงสร้างทางเศรษฐกิจโดยเท่าเทียมกัน ถ้าโครงสร้างทางการเมืองไม่สนับสนุนโครงสร้างทางเศรษฐกิจก็จะส่งผลให้ความเจริญทางเศรษฐกิจขาดการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นโครงสร้างทางเศรษฐกิจและโครงสร้างทางการเมืองย่อมมีส่วนที่สัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย